

บทที่ 2

ความหมายในการแปล และ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการแปล

1.1 การแปลคือการถ่ายทอดรูปแบบทางภาษาหรือความหมาย

ลองมาพิจารณา

ผู้อ่านลองพิจารณาตัวอย่าง (a) และบทแปลในข้อ ก. และ ข. ต่อไปนี้ว่าแบบใด เหมาะสมกว่ากัน

(a) (คุณยายพยายามเกลี้ยกล่อมให้มัยฝึกจิตให้เข้มแข็ง โดยให้เริ่มจากการตื่นแต่เช้าและนอนแต่หัวค่ำ แต่มัยบอกว่าตนคงทำไม่ได้เพราะชอบนอนดึกตื่นสาย คุณยายจึงคะยั้น คะยอมนถามว่า

「まあ、だまされたおもと思って」

ควรแปลว่าอย่างไร

ก. คือ คิดซะว่าถูกยายหลอกแล้วกัน

ข. เชื้อยายเถอะ ลองดูก่อนนะ

สำหรับนักแปลมือใหม่ ที่เริ่มแปลมักไม่แน่ใจว่าควรเลือกวิธีการแปลอย่างไรระหว่าง การแปลแบบตรงตัวตามความหมายของตัวอักษรที่ปรากฏในต้นฉบับ (การแปลแบบ ก. ในตัวอย่างด้าน บน) และการแปลแบบไม่ต้องสนใจรูปภาษาในต้นฉบับ เน้นเพียงการถ่ายทอดความหมายให้ถูกต้องและ เข้าใจง่าย (การแปลแบบ ข.) ทั้งไปจะเรียกการแปลแบบแรกว่า “การแปลแบบตรงตัว” และเรียก การแปลแบบหลังว่า “การแปลแบบเอาความ”

ในแง่หนึ่ง เราอาจกล่าวได้ว่า การแปลแบบตรงตัวเป็นการแปลโดยให้ความสำคัญกับผู้เขียน (ผู้แปล จึงพยายามแปลโดยรักษารูปภาษาตามต้นฉบับของผู้เขียน) ส่วนการแปลแบบเอาความเป็นการให้ความสำคัญกับผู้อ่าน (ผู้แปลจึงพยายามแปลให้ผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้โดยง่าย)

1.2 ชนิดของการแปล : (การแปลแบบตรงตัว)(การแปลแบบเอาความ)

การแปลแบบตรงตัว หมายถึง การแปลให้มีความหมายถูกต้องตรงตาม ไว้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ การแปลแบบตรงตัวที่กล่าวกันทั่วไปอาจแบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. การแปลโดยการถอดความตามตัวอักษรแบบคำต่อคำ เป็นการแปลโดยใช้ถ้อยคำในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับถ้อยคำในภาษาต้นฉบับ รวมทั้งใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่สื่อความหมายประจำเหมือนหรือใกล้เคียงกับโครงสร้างในต้นฉบับเช่นกัน นักวิชาการบางท่านเรียกการแปลแบบนี้ว่า “การแปลแบบคำต่อคำ” (word-for-word translation) การแปลแบบนี้นิยมใช้ในการแปลพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมกันนัก เนื่องจากเข้าใจยาก

ข. การแปลโดยการพยายามแปลให้ตรงตามต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่โครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์ จะอำนวย โดยผู้แปลต้องพยายามคงทั้งรูปแบบทางภาษาและความหมายให้ถูกต้องและครบถ้วน อาจมี การดัดแปลงบ้างแต่ต้องดัดแปลงให้น้อยที่สุดและเป็นไปเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความดีชิ้นเท่านั้น การแปล ลักษณะนี้มักใช้ในการแปลกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ประกาศของทางราชการ เป็นต้น

การแปลแบบตรงตัวนี้มีข้อดี คือ ผู้แปลสามารถรักษาความเดิมไว้ได้ครบถ้วน ไม่ตกหล่น มีความละเอียด และสามารถสื่อรูปแบบหรือกระบวนการคิดของผู้เขียนได้ดี (มิใช่สื่อเพียงผลสรุปหรือวัตถุประสงค์ในเชิงการสื่อสาร) แต่มีข้อเสีย คือ จะทำให้ผู้อ่านบทแปลรู้สึกว่ภาษาไม่เป็นธรรมชาติ อ่านยาก หรือบางครั้งอาจถึงกับอ่านไม่ค่อยรู้เรื่องเนื่องจากถ่ายโอนถ้อยคำสำนวนและโครงสร้างมาจากภาษาอื่น อีกทั้งความหมายอาจจะคลุมเครือหรือคลาดเคลื่อนเพราะถ้อยคำและโครงสร้างในแต่ละภาษามีความหมายที่กินความและแฝงนัยไม่เท่ากัน

การแปลแบบเอาความ คือ การแปลโดยเน้นการถ่าย ความหมายเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนบทความต้นฉบับต้องการสื่อ การแปลแบบนี้นิยมใช้ในการแปลสารประเภทที่เน้นการให้ข้อมูล (เช่น รายงาน ตำราทางวิชาการ คู่มือการใช้งาน) การแปลชนิดนี้เน้นผู้อ่านในภาษาปลายทางมาก คือ เน้นการแปลให้เป็นภาษาปลายทางที่สละสลวย เป็นธรรมชาติและมีความชัดเจน เข้าใจง่าย

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ไวยากรณ์ องค์ประกอบ ภาษาญี่ปุ่น และ ส่วนสำคัญ สำหรับการแปลเบื้องต้น

ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะสำคัญหลัก ๆ 3 ประการ

กรรมวางอยู่หน้าคำกริยา หมายความว่า คำนามที่ถูกกระทำ จะวางอยู่หน้าคำกริยา แตกต่างจากภาษาไทย ตรงที่ คำนามที่ถูกกระทำจะอยู่ข้างหลังคำนาม เช่น กิน ข้าว (กิน=กริยา) (ข้าว=คำนามที่ถูกกระทำจากกริยาคำว่า กิน) สำหรับภาษาญี่ปุ่น ^{はん}ごはん を たべました。

คำขยายวางอยู่หน้าคำหลัก หมายความว่า คำที่นำมาขยาย คำนาม หรือ คำที่นำมาขยายคำกริยา จะอยู่ข้างหน้า คำที่ถูกขยาย แตกต่างจากภาษาไทย คำที่ขยายจะอยู่ข้างหลังคำนาม หรือ คำกริยา เช่น รถสวย (รถ=คำนาม) (สวย=คำที่นำมาขยายคำว่ารถในที่นี้จะเรียกว่าคำคุณศัพท์) ตัวอย่างคำกริยา เช่น กินอร่อย (กิน = คำกริยา) (อร่อย = คำที่นำมาขยายคำว่ากิน) สำหรับภาษาญี่ปุ่นจะนำมาวางไว้ข้างหน้า เช่น ^{きれい}きれいな ^{くるま}くるま ^{おいしく}おいしく ^{食べました}食べました (กินอร่อย)

คำช่วยต้องวางต่อท้ายคำหลัก เป็นลักษณะพิเศษของภาษาญี่ปุ่นที่มีคำช่วยในประโยค เพื่อที่เป็นการบอกหน้าที่ของคำหลักว่าทำหน้าที่อะไร เป็นคำถาม หรือเป็นประธาน หรือ เพื่อเชื่อมคำ ลองพิจารณาหากไม่มีคำช่วยในประโยคต่อไปนี้

実アメリカある会社ほんとう空飛べるくるま作って売っているです。

องค์ประกอบของประโยคภาษาญี่ปุ่น

องค์ประกอบของประโยคอาจแบ่งได้ 4 ชนิด คือ ภาคประธาน ภาคแสดง ส่วนเติมเต็ม และส่วนขยายคำนาม โดยภาคแสดงอยู่ท้ายประโยค

ภาคแสดง

** อาจเป็นคำนามหรือคำคุณศัพท์ + です

** อาจเป็นคำกริยา

ภาคประธาน

** คำที่เป็นหัวข้อ (topic) ของประโยค

** ผู้กระทำการ

ส่วนเติมเต็ม

** คำนามอื่นๆในประโยคที่ใช้เพื่อเติมเต็มความหมายของภาคแสดงให้สมบูรณ์ขึ้น

มักมีการเติมคำช่วยหลังส่วนเติมเต็มเพื่อแสดงว่าส่วนเติมเต็มนั้นทำหน้าที่อะไรในประโยค

ส่วนขยายคำนาม

** คำหรือวลีที่ใช้ขยายคำนาม

ตัวอย่างประโยค: マリさんがきれいなかばんを買いました。

การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่น เบื้องต้น

การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นนอกจากทำเพื่อจับความหมายแล้ว

ยังทำให้เข้าใจระดับภาษาที่ใช้ เมื่อแปลออกมาจะได้ใช้ระดับภาษาที่สอดคล้องกับต้นฉบับ

ขั้นตอนในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน (สมเกียรติ, 2559)

ขั้นที่ 1

** จับความหมายคร่าวๆของประโยคให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร

** หาส่วนที่เป็นประธานและภาคแสดงของประโยคหลัก (ถ้ามี)

** หากเป็นประโยคความซ้อน ควรแยกเป็นประโยคย่อยก่อน

แล้วจึงวิเคราะห์หาประธานและภาคแสดงของประโยค

ขั้นที่ 2

** พิจารณาว่าส่วนอื่นๆในประโยคทำหน้าที่อะไร เป็นส่วนขยายคำนาม หรือส่วนขยายภาคแสดง

การหาประโยคหลัก เพื่อใช้ในการแปลเบื้องต้น

ปัญหาหนึ่งในการแปล ผู้แปลไม่รู้ว่าจะแปลตรงไหนของประโยค ทำให้ผู้แปลไม่เข้าใจความหมาย เนื่องจากบางครั้งผู้แปลไปแปลในส่วนของประโยคส่วนขยาย ในหัวข้อนี้พูดถึงการค้นหาประโยคหลักเพื่อใช้ในการแปลเบื้องต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้แปลสามารถแปลได้ง่ายขึ้น โดยลองพิจารณาประโยคต่อไปนี้

1. パーティー会場で、私たちのクラスのホームページを作ろうという話が出たのを覚えていますか。

คำถาม

1.1 เมื่อเจอประโยคแบบนี้ ผู้แปลมีขั้นตอนการแปลอย่างไร

---

2. 使用期限を過ぎた製品は服用しないでください。

2.1 ประโยคง่ายๆ พออ่านแล้วผู้แปลน่าจะแปลได้ง่าย

คำถาม ผู้แปลลองพิจารณาว่า ประโยคไหน คือประโยคหลักของประโยคนี้ ระหว่าง

A. 使用期限を過ぎた

B. 製品は服用しないでください

3. 温泉までの山道を走っていたとき、突然、妻が「ね、覚えていた? 今日、私の誕生日なのよ。」と言い出しました。

3.1 เมื่อผู้แปลเจอประโยคที่มี วงเล็บ (「 」) ผู้แปลอาจสับสน ว่าควรแปลจากตรงไหน แปลอย่างไร

คำถาม ผู้แปลพิจารณาประโยคนี้ ว่าประโยคใดเป็นประโยคหลัก

---

4. ゲームをしている私は寝ている 妹 とテレビを見ている 弟 と父が作った料理は母が作った料理よりおいしいと言いました。

4.1 หลายครั้งเมื่อผู้แปล พบเจอประโยคในลักษณะนี้ กำกวม และส่วนขยายมามีมาก การจะเข้าใจประโยคในลักษณะนี้ได้ ต้องค้นหา ประโยคหลักให้เจอ

คำถาม ให้ผู้แปลพิจารณา ประโยคใดเป็นประโยคหลัก และให้ความหมายว่าอย่างไร

やってみよう！

1. ลองแปลข้อความความต่อไปในให้อยู่ใน การแปลแบบเอาความ

この写真は1970年代の東京です。東京タワーは1958年にできたので、できて
十数年のころです。まだ高い建物の少ないです。このころ、東京の動物園のパンダ
が大人気で、見に行きました。

ที่มา : <https://a2-2.marugotoweb.jp/ja/snap/posts/95>

---

2. ลองแปลข้อความความต่อไปในให้อยู่ใน การแปลแบบตรงตัว

5月5日は「子どもの日」です。子どもの日には、こいのぼりを飾ります。大いこいの
ぼりを飾りました。空を泳いでいます。夕方に片づけて、また次の日の朝、外に出します。

ที่มา : <https://a2-2.marugotoweb.jp/ja/snap/posts/95>

考えましょう！

1. คิดว่าตนเอง สามารถเปลี่ยนประเภทการเปลี่ยนแปลงไหนดีที่สุด

เปลี่ยนแบบตรงตัว

เปลี่ยนแบบเอาความ

2. ปัญหาที่ตนเองคิดว่าเปลี่ยนไม่ได้ คือเรื่องอะไร
